ΚΡΙΤΙΚΗ

«Οι εκτελεστές» του Γ. Σκούρτη από το Σατιρικό Θέατρο

• ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ

Σκηνοθεσία: Χρ. Ζάνος
Σκηνικά - κοστούμια: Μ. Λοϊζου
Τραγούδια: Βασίλης Παπακωνσταντίνου
Παίζουν: Δ. Ξύστρας, Τσ. Σταμούλης, Χ. Πισίας.

ΔΥΟ πόλοι ορίζουν την υπόθεση του έργου του Γ. Σκούρτη, η εξτρεμιστική πράξη των ηρώων του, η ληστεία και ο φόνος και ο θάνατός τους. Ανάμεσα σ' αυτούς τους δυο πόλους είναι τεντωμένη η έσχατη στιγμή της *ζωής των τριών αδελφών, το κορυφαίο και το* τελευταίο σημείο της μοίρας τους. Ανταλλάσσοντας πυροβολισμούς με τον κόσμο ολόκληρο, με τον Δία της εξουσίας και με όλους που αβασάνιστα ταυτίζονται μαζί του, τ' αδέλφια έχουν ήδη ριξει και είναι η σειρά του κόσμου να τους ανταποδώσει το χτύπημα. Ο Γ. Σκούρτης παρατείνει την αγωνιστική αναμονή, την υπέρτατη ένταση της τελευταίας στιγμής, χωρίς να χαλαρώσει τον ρυθμό των γεγονότων, αλλά επιβραδύνοντας τη συγγραφική του ματιά σαν την κινηματογραφική κάμερα, αφηγείται τις βαρειές αναμνήσεις, τις απραγματοποίητες ελπίδες, την πικρή τρυφερότητα αλληλοσυγχώρεσης, τις τελευταίες κατάρες και αποκαλύψεις.

Ο ΜΥΘΟΣ του Σκούρτη είναι τεχνικά καλοδεμένος και λείος, η «μεταφορική σημασία της συγγένειας των τριών ηρώων απλή και διαφανής — τρία αδέλφια — τρεις δρόμοι — τρεις μοίρες — τρεις γενιές — και ένα τέλος για όλους. Η σκληρή, αμείλικτη σταυρωτές θεατές λογική του έργου, δεν καταδέχεται την συναισθηματική ταύτιση του κοινού με τους ήρωες, αντίθετα αποκαλύπτει τη σχέση του κοινού με το στρατόπεδο του Δία.

ΑΣ ΔΟΥΜΕ, πώς παίχτηκαν «Οι εκτελεστές» από ένα κυπριακό θίασο για το κυπριακό κοινό. Το σκηνικό του Μίκη Λοϊζου δίνει το μήνυμα της απατηλής προστασίας του κρυψώνα, της απειλητικής παρουσίας του έξω κόσμου, της απομόνωσης και του αδιεξόδου. Τα ηχητικά και φωτιστικά εφφέ σημαίνουν το κρεστσέντο, τα ανθρωποκυνηγητά θυμίζουν τον ασταμάτητο ρυθμό των γεγονότων έξω, αλλά «μέσα» όλο το βάρος πέφτει πάνω στους ώμους των τριών ηθοποιών. Πώς το μοιράζονται, πώς το αντέχουν; Ο Ισίδωρος Σταμούλης, ένας νέος ηθοποιός από την Ελλάδα, παίζει τον Τάσο, τον κλέφτη, τον συναισθηματία, τον ονειροπόλο, το μόνο από τα αδέλφια που διατηρεί ελπίδες και γι' αυτό είναι ο πιο ευάλωτος, ίσως και πιο τραγικός απ' όλους.

ΕΜΕΙΣ εδώ στην Κύπρο που χρόνια ολόκληρα βαδίζουμε μαζί με τους ηθοποιούς μας και γερνάμε μαζί τους δεν συνηθίζουμε να κρίνουμε απόλυτα την κάθε επιτυχία ή αποτυχία, μάλλον τα βλέπουμε σαν κυμάνσεις μιας ενιαίας πορείας του κάθε ηθοποιού. Τον Σταμούλη τον βλέπουμε πρώτη φορά, δεν ξέρουμε πόσους ρόλους θα παίξει στην κυπριακή σκηνή. Ισως λειτούργησε και το σπάνιο για μας εφφέ μιας δυναμικής πρώτης εμφάνισης, αλλά το αποτέλεσμα ήταν αναμφισβήτητο: Ο ρόλος πραγματοποιήθηκε στη σκηνή, ο νεαρός ηθοποιός άντεξε θαυμάσια τα πρώτα πλάνα, δεν έπαιξε τύπο, μα ολοκληρωμένο άνθρωπο. Απέδωσε τις βαθειές σχέσεις αγάπης που τον συνδέουν με τ' αδέλφια του, το χάρισμα του ήρωα του να ελπίζει στο χείλος του γκρεμού. Παίρνοντας όρκο στο όνομα του μυθικού κλέφτη, του Προμηθέα, ο Τάσος του Ισ. Σταμούλη καταριέται τον Δία άγρια, μα ταυτόχρονα ανακαλύπτει μεγάλα αποθέματα αγάπης, συγχωρώντας την προδοσία του Στέλιου, του μικρότερου του αδελφού.

Ο «ΧΑΜΕΝΟΣ» Τάσος έγινε το επίκεντρο της παράστασης. Ο Ισ. Σταμούλης δήλωσε δυναμικά την παρουσία του στο κυπριακό θεατρικό χώρο. Ο Χ. Πισίας στο ρόλο του ναρκομανή Στέλιου — παίζει τη χαμένη ελπίδα όλης της οικογένειας. Το προσωπικό του αδιέξοδο — κόβει την προοπτική της κάθε συνέχειας και για τ' αδέλφια του. Μπορούμε να διακρίνουμε τη δυσκολία με την οποία ο Χ. Πισίας ανηφορίζει τον ρόλο του, αλλά υπάρχουν στιγμές στις οποίες ο ηθοποιός καταφέρνει να πάρει νότες ψηλές και καθαρές και μας θυμίζει τον καλύτερο του ρόλο που έπαιξε πριν δυο χρόνια στην «Κασέττα» της Λούλας Αναγνωστάκη.

ΟΜΟΛΟΓΩ, ότι ο Δ. Ξύστρας στον ρόλο του Κοσμά με προβλημάτισε πολύ. Πιο πάνω είχα πει, ότι ζούμε τους ηθοποιούς μας για χρόνια και μπορούμε να υπολογίσουμε, να φανταστούμε, να τους δίνουμε μια προκαταβολική πίστη για τους ρόλους που θα παίξουν. Μου φάνηκε ότι ο Δ. Ξύστρας θα είναι ιδανικός για το ρόλο του κουρασμένου αντισταρακού, του απελπισμένου επαναστάτη Κοσμά. Στιγματισμένος με την αυτοκτονία του πατέρα του, ολοκληρώνοντας σε κοσμοθεωρία τα συναισθήματα των αδελφών του, ο Κοσμάς αναλαμβάνει στο έργο το βάρος της απόφασης και της πράξης, σαν καπετάνιος οδηγεί το καράβι του συνειδητά στην καταστροφή, σαν σκηνοθέτης στήνει την παράσταση του με το μοναδικό αξιοπρεπές τέλος — το μεγάλο «Μπουμ», στο τρισδιάστατο θάνατο (εκτέλεσαν, εκτελέστηκαν, αυτοκτόνησαν). Η γνώση, η χωνεμένη πια απελπισία, το βάρος της ευθύνης. Ο Ξύστρας με το βαθύ ανθρωπιστικό χρώμα του ταλέντου του θα μπορούσε να παίξει ένα μεγάλο ρόλο. Ομως στην πρεμιέρα έδωσε τον Κοσμά του πολύ περισσότερο νευρικό, χαμένο, απεγνωσμένο παιχνίδι της μοίρας του, επισκιάζοντας με μια μονότονα ζωντανή ένταση τα άλλα χρώματα του ρόλου του. Δεν ξέρω κατά πόσον φέρει ευθύνη και ο σκηνοθέτης Χρ. Ζάνος. Νομίζω, όμως, ότι και η γραμμή που δόθηκε στον ηθοποιό, δεν είχε τη βαριά ησυχία της παρμένης απόφασης, η οποία μου φαίνεται να χαρακτηρίζει τον ρόλο του Κοσμά. Οπωσδήποτε η δύσκολη και ενδιαφέρουσα παράσταση του Σατιρικού, πληγώνει, προβληματίζει, συγκινεί.